

Ekonomiskās attīstības monitorings 2014 EKONOMISKO SITUĀCIJU RAKSTUROJOŠIE KVANTITATĪVIE RĀDĪTĀJI UN TO VĒRTĒJUMS. 2014. GADS.

Vadītājs: Edmunds Krastiņš

Vispārējās ekonomiskās situācijas raksturojumam tika izvēlēti tādi rādītāji, kas ir pieejami, operatīvi un vispusīgi raksturo ekonomisko situāciju. Lai Latvijas sasniegto novērtētu zināmā kontekstā, to ir piedāvāts salīdzināt ar Igaunijas un Lietuvas rezultātiem. Visas Baltijas valstis 2009. gadā piedzīvoja dziļu ekonomisko krīzi, kas vedina arī salīdzināt to sasniegumus krīzes pārvarēšanā.

Pašreizējā valdība tikko uzsākusi darbu pēc vēlēšanām, tomēr L. Straujuma ir valdības vadītāja kopš 2014. gada janvāra, arī daudzi ministri saglabājuši savus posteņus, tāpēc ir pamats uzskatīt to par iepriekšējās valdības darba turpinātāju.

Situācijas vērtēšanai tiek piedāvāti sekojoši rādītāji (visur, kur nav norādīts citādi: EUROSTAT dati) no 2008. līdz 2014. gadam: IKP pieaugums, IKP uz iedzīvotāju pret ES vidējo, eksports pret IKP, tekošais konts, ārvalstu tiešās investīcijas, kredīti pret IKP (nacionālo banku dati), vispārējie valdības ienākumi, valdības parāds, inflācija, bezdarbs, nodarbinātības izmaiņas, uzņēmējdarbības vide (Pasaules bankas dati, no 2009.gada), darba ražīgums, iedzīvotāju skaita izmaiņas, valdības ieņēmumi un izdevumi (Valsts Kases dati par Latviju). Tur, kur bija pieejami dati par 2014. gada 1. pusgadu ir pievienota attiecīgā rādītāja vērtība gadam no 2013. gada jūlija līdz 2014. gada jūnijam (inflācijai uz 2014.gada 3.ceturkšņa beigām), kas ļauj saskatīt jaunākās tendences.

Latvijā IKP pieauguma tempi turpina samazināties visstraujāk Baltijā. Tas notiek vienlaicīgi ar eksporta īpatsvara pret IKP samazināšanos. Preču eksports 2013.gadā pat samazinājies absolūti, galvenokārt saistībā ar "Liepājas Metalurga" slēgšanu un mazāku graudu ražu. Domājams, ka tuvākajā nākotnē stāvoklis vēl pasliktināsies, saistībā ar Krievijas ieviesto embargo.

Arī tekošā konta stāvoklis turpina pasliktināties, kas nav pārsteigums uz vājā eksporta attīstības fona.

Nav papildījušās prognozes par eiro ieviešanas pozitīvu ietekmi uz ārvalstu tiešajām investīcijām: to līmenis pret IKP jau kopš 2011.gada turpina kristies.

Domājams, ka to ietekmē neatrisinātās ekonomiskās problēmas eirozonā un interesantu piedāvājumu trūkums Latvijā.

Kredītu burbuļa plīšanas sekas vēl joprojām visspilgtāk redzamas tieši Latvijā. Ja Igaunijā un Lietuvā kredītu sarukuma tempi bremsējas, tad Latvijā tas vēl nav vērojams.

Pirmoreiz kopš 2008. gada Latvija kļuvusi par Baltijas līderi inflācijā. Īpaši izteikti tas vērojams attiecībā uz pamatinflāciju: pēc ilgstošām svārstībām ap 0%, tā šogad jau pārsniegusi 2%. Domājams, ka to ietekmējuši eiro ieviešanas efekti un bezdarba samazināšanās līdz strukturālam līmenim.

Tomēr bezdarbs samazinās gausi un nodarbinātības pret 2008.gada līmeni pieaugums apstājies pie 84% no 2008.gada līmeņa.

Lai arī vērojams neliels progress Pasaules Bankas noteiktajā uzņēmējdarbības vides indeksā "Doing Business", tomēr Latvija ievērojami atpaliek no Igaunijas un tikai nedaudz apsteidz Lietuvu.

Viens no indikatoriem, kas norāda uz zemā dzīves līmeņa cēloņiem ir darba ražīguma rādītājs, kas, lai arī pieaug kopš 2009. gada, tomēr attālinās no pārējo Baltijas valstu rādītājiem.

Pozitīvas izmaiņas nav vērojamas arī demogrāfijas rādītājos - Latvijas depopulācija joprojām turpinās, iedzīvotāju skaitam samazinoties līdz 90% no 2008. gada iedzīvotāju skaita.